

การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น

A Causal Model Analysis of Coping With Bullying in Early Adolescence

นววิช นวชีวินมัย¹ และ สกล วรเจริญศรี²

คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์¹, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ²

Nawawit Navachewinmai¹ and Skol Voracharoensri²

faculty of art education bunditpatanasilpa institute¹, Srinakharinwirot University², Thailand

Corresponding Author, E-mail: nawawit54@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นตอนต้น ที่มีช่วงอายุ 13 – 15 ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประกอบไปด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ภาคใต้ จำนวน 500 คน ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแก ประกอบไปด้วย แบบวัดต้นทุนทางจิตวิทยา มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 แบบวัดทักษะชีวิต มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 และแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งชุด เท่ากับ 0.98 และ แบบวัดการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 โดยใช้การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้น ผลการวิจัย พบว่า โมเดลเชิงสมมุติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกได้รับการส่งผลทางตรงจากต้นทุนทางจิตวิทยา โดยตัวแปรดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเป็นบวกสูงสุด เท่ากับ 0.55 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะชีวิตที่ส่งผลทางตรงเป็นบวกต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 และความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลทางตรงต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.09

คำสำคัญ: ปัจจัยเชิงสาเหตุ; การเผชิญกับการข่มเหงรังแก; วัยรุ่นตอนต้น

* วันที่รับบทความ : 1 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 20 มิถุนายน 2567; วันตอบรับบทความ : 23 มิถุนายน 2567

Abstract

The research journal is quantitative research. The purposes of the study were to: 1) investigate of causal Relationships between coping with bullying from the development of the researcher with the empirical data 2) study a causal model analysis of coping with bullying in early adolescence. The sample group for study a causal model analysis of coping with bullying consisted of 500 students aged 13-15 years who are studying in school under office of the basic education commission that is located in the North, Northeastern, Central and Southern regions. The research instruments were causal factors questionnaire packages, namely the psychological capital questionnaire package with a reliability score of 0.97, the life skills questionnaire package with a reliability score of 0.96, and the self-esteem questionnaire package with a reliability score of 0.95. overview of causal factors questionnaire packages reliability score of 0.98. The coping with bullying test with a reliability score of 0.95. Statistical methods used causal model analysis by Lisrel programe student version. The research results were 1)the causal model of coping with bullying fit with the empirical data ; 2)There were 3 causal factors positive affecting coping with bullying include psychological capital(0.55) that had significantly influenced at the level of .01, life skill(0.10) and self-esteem(0.09)

Keywords: Causal Model; Coping with Bullying; Early Adolescence

บทนำ

การถูกข่มเหงรังแก (Bullying) เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นไทยอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2562) บ่งชี้ว่า มีวัยรุ่นไทย ช่วงอายุ 10 – 15 ปี ตกเป็นเหยื่อของการข่มเหงรังแก (Bullying victims) สูงถึง ร้อยละ 91.79 รวมถึงข้อมูลจาก แพทย์หญิงเบญจพร ตันตสูติ (2562) ซึ่งปรากฏในหนังสือ เรื่อง “เมื่อลูกถูกแก๊ง” ได้ระบุถึงสถิติในประเทศไทยปรากฏวัยรุ่นที่ถูกข่มเหงรังแกมากกว่า 6 แสนรายต่อปี ซึ่งปัญหาดังกล่าวถือเป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เพราะเมื่อสืบค้นข้อมูลย้อนหลังไปในปี พ.ศ. 2553 ก็พบว่าสถิติของการข่มเหงรังแกสูงถึงร้อยละ 43 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2553) จากข้อมูลที่น่าเสนอข้างต้น จึงสะท้อนว่าวัยรุ่นไทยต้องประสบกับปัญหาการข่มเหงรังแกมาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เมื่อกล่าวถึงการข่มเหงรังแก ถือเป็นกรกระทำที่ล่วงละเมิดสิทธิบุคคล ทำให้ผู้ถูกรกระทำได้รับความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความคิดความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึก และเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดปัญหาสุขภาพจิต เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า การรับรู้คุณค่าของตนเองที่ต่ำลง ฯลฯ (Gordon, S. 2021) รวมถึงมีปัญหาในการดำเนินชีวิต เช่น การไม่ยอมไปโรงเรียน ไม่อยากเข้าสังคมเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกรกระทำ นอนไม่หลับ การปฏิเสธสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ฯลฯ อีกทั้งยังเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมใช้ความรุนแรง ด้วยการตอบโต้แก้แค้นการข่มเหงรังแกด้วยความรุนแรง (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2556) เมื่อกล่าวถึงธรรมชาติการเกิดการข่มเหงรังแกในปัจจุบันนั้น พบว่าสามารถเกิดได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ทุกช่วงกิจกรรมทั้ง ผ่านการข่มเหงรังแกต่อร่างกาย การข่มเหงรังแกผ่านการสื่อสารใน

รูปแบบต่าง ๆ การข่มเหงรังแกด้วยการกีดกันทางสังคมที่เป็นลักษณะของการใช้กำลังคนพรอคพวกในการกีดกัน รุมสร้างความเกลียดชังหรือแม้กระทั่งกีดกันไม่ให้บุคคลผู้ถูกกระทำได้รับสิทธิ์ที่ตนพึงได้ และการข่มเหงรังแกทางโลกออนไลน์ที่เป็นการกระทำการข่มเหงรังแกกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Cyber Bullying) (สกล วรเจริญศรี, 2559) ดังนั้น เพื่อให้วัยรุ่นสามารถดำรงชีวิตรอดอยู่สภาพการณ์ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม จึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของการเผชิญกับการข่มเหงรังแก (Coping with bullying) เพื่อการรับมือ ปรับตัว และตอบโต้การสถานการณ์การข่มเหงรังแกที่จะเกิดขึ้นกับตนเองอย่างเหมาะสมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งความจำเป็นดังกล่าวสอดคล้องกับเอกสารของกอร์ดอน ที่ระบุว่า การเผชิญกับการข่มเหงรังแกเป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคคล มีความสามารถที่จะตอบโต้กับการข่มเหงรังแกอย่างเหมาะสม สามารถปรับสภาพร่างกายและจิตใจ ให้กล้าเผชิญกับปัญหา ไม่หลีกเลี่ยงปัญหา ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gordon, S. 2023)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญกับการข่มเหงรังแก ระบุถึงว่าองค์ประกอบของการข่มเหงรังแกประกอบด้วย การจัดการอารมณ์(Emotional-Focused) การปรับโครงสร้างความคิด(Cognitive Restructuring) การแก้ปัญหา(Problem Solving) การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม(Social Support) การจัดการความขัดแย้ง(Conflict Resolution) (Parris, L. et.al. 2019) ซึ่งในการเสริมสร้างองค์ประกอบดังกล่าวให้กับวัยรุ่น จะพบว่ามีการศึกษาด้วยตัวแปรเชิงจิตวิทยาที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการข่มเหงอย่างกว้างขวาง ได้แก่ ตัวแปร ทักษะชีวิต(Life Skills) (Bajpai, A. and Pandey, A. 2022) ต้นทุนทางจิตวิทยา(Psychological Capital) (Aliyev, R. and Karakus, M. 2015) ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) (Xie M. and Su, C. 2022) จากกรอบแนวคิดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น เพื่อให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของแต่ละตัวแปร

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้นในประเทศไทย เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปศึกษาต่อยอดสู่การออกแบบพัฒนากิจกรรม โปรแกรมการฝึกอบรม การประยุกต์สู่การจัดการเรียนการสอน หรือการดำเนินกระบวนการทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาวัยรุ่นตอนต้นให้เกิดการป้องกันการข่มเหงรังแกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร ได้แก่

เด็กวัยรุ่นตอนต้น ช่วงอายุ 13 – 15 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ภาคใต้ ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,661,035 คน โดยมีรายละเอียดจำแนกเป็นภูมิภาค ดังนี้ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

1) ภาคเหนือ	จำนวน 291,904 คน
2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 584,830 คน
3) ภาคกลาง	จำนวน 562,480 คน
4) ภาคใต้	จำนวน 221,821 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

เด็กวัยรุ่นตอนต้น ช่วงอายุ 13 – 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้ง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ภาคใต้ จำนวน 500 คน โดยผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วย โปรแกรม **G* Power** ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 500 คน (พูลพงศ์ สุขสว่าง, 2556) แล้วผู้วิจัยจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (**Stratified random sampling**) จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแก จำนวน 52 ข้อ มีลักษณะการวัดเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (**Rating Scale**) 5 ระดับ มีรายละเอียดของระดับมาตราส่วนประเมินค่า คือ ระดับ 5 หมายถึง จริงที่สุด ระดับ 4 หมายถึง ค่อนข้างจริง ระดับ 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ ระดับ 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่จริง และ ระดับ 1 หมายถึง ไม่จริงเลย โดยประกอบไปด้วยแบบวัดจำนวน 3 แบบวัด ได้แก่

- 1.1 แบบวัดต้นทุนทางจิตวิทยา
- 1.2 แบบวัดทักษะชีวิต
- 1.3 แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

2. แบบวัดการเผชิญกับการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีรายละเอียดของระดับมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ คือ ระดับ 4 หมายถึงเป็นประจำ ระดับ 3 หมายถึง บ่อยครั้ง ระดับ 2 หมายถึง บางครั้ง และ ระดับ 1 หมายถึง ไม่เคย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ชุดแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแก มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญกับการช่มเหงรังแก รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายแล้วที่เป็นเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ คือ ครู นักจิตวิทยา นักวิชาการที่มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหาการช่มเหงรังแกของวัยรุ่น แล้วพัฒนาเป็นนิยามศัพท์เฉพาะของปัจจัยเชิงสาเหตุการเผชิญกับการช่มเหงรังแก

1.2 ออกแบบและสร้างข้อคำถามของชุดแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแก

1.3 นำชุดแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแก ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะแต่ละตัวชี้วัดในแต่ละด้านเป็นรายข้อ โดยให้คะแนนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำคะแนนและข้อเสนอแนะมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) ซึ่งพบว่า มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อคำถาม

1.4 นำชุดแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแก ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยการหาค่าแอลฟาครอนบาค ซึ่งควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป โดยพบว่าค่าความเชื่อมั่นของ แบบวัดต้นทางจิตวิทยา เท่ากับ 0.97 แบบวัดทักษะชีวิต เท่ากับ 0.96 และแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง 0.95 โดยค่าความเชื่อมั่นของชุดแบบวัดในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.98 แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

2. แบบวัดการเผชิญกับการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญกับการช่มเหงรังแก รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายแล้วที่เป็นเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ คือ ครู นักจิตวิทยา นักวิชาการที่มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหาการช่มเหงรังแกของวัยรุ่น แล้วพัฒนาเป็นนิยามศัพท์เฉพาะของการเผชิญกับการช่มเหงรังแก

2.2 ออกแบบและสร้าง ข้อคำถามของแบบวัดการเผชิญการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องของข้อความกับความหมาย ลักษณะและรูปแบบของการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้นรวมถึงการพิจารณาข้อคำถามจากเครื่องมือวัดการเผชิญกับการช่มเหงรังแก (CBSC: Coping with Bullying Scale for Children) ของ แพร์ริส วาร์จาส เมเยอร์ส และ เฮนริช (Parris, Varjas, Henrich, and Meyers) (2011)

2.3 นำแบบวัดการเผชิญการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะแต่ละตัวชี้วัดในแต่ละด้านเป็นรายข้อ โดยให้คะแนนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำคะแนนและข้อเสนอแนะมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) ซึ่งพบว่า มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อคำถาม

2.4 นำแบบวัดการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยการหาค่าแอลฟาครอนบาค ซึ่งควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการเผชิญกับการช่มเหงรังแก มีค่าเท่ากับ 0.95 แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญกับการช่มเหงรังแก เพื่อสร้างเป็นร่าง โมเดลเชิงสมมติฐาน/เชิงทฤษฎี ของปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการช่มเหงรังแก

2. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วจึงนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาปรับปรุงโมเดลเชิงสมมติฐาน/เชิงทฤษฎีของปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการช่มเหงรังแก

3. พัฒนาแบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น และแบบวัดการเผชิญกับการช่มเหงรังแก แล้วจึงนำเครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น/วัยรุ่นตอนต้น

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น มาทำการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ด้วยการโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐาน/โมเดลเชิงทฤษฎีของปัจจัยเชิงสาเหตุ การเผชิญกับการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้นที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้ไปทำการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยทำการพัฒนาเครื่องมือวัด ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแกและแบบวัดการเผชิญกับการช่มเหงรังแก เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ด้วยแบบสอบถามและแบบวัดมาวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สำเร็จรูป เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานเชิงเหตุ / โมเดลเชิงทฤษฎี ของการเผชิญการข้าม
แหล่งรังแกของวัยรุ่นตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละขั้นตอน
ดังต่อไปนี้

1. การหาคุณภาพเครื่องมือวัด ทั้งแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการ
เผชิญกับการข้ามแหล่งรังแกและแบบวัดการเผชิญกับการข้ามแหล่งรังแก โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความ
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยทำการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective
congruence: IOC) ในแต่ละข้อคำถามของเครื่องมือวัด โดยกำหนดคะแนนที่ใช้ในการคำนวณดัชนีความ
สอดคล้อง ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง

คะแนน -1 หมายถึง ข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้อง

จากนั้น นำค่าคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อ แทนลงในสูตร IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากนั้นพิจารณาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ถ้าค่า IOC มีค่าตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 แสดงว่า ข้อ
คำถามนั้นวัดหรือเป็นตัวแทนของวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด หากได้น้อยกว่า .50 แสดงว่าข้อคำถามนั้น ไม่เป็น
ตัวแทนของวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการเผชิญกับ
การข้ามแหล่งรังแกและแบบวัดการเผชิญกับการข้ามแหล่งรังแกทั้งฉบับและจำแนกความเที่ยงในแต่ละตอนด้วยการ
คำนวณ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา ควรมากกว่าหรือเท่ากับ 0.70

3. วิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย การคำนวณหาความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอธิบายความหมายของระดับค่าเฉลี่ย

4. การวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยใช้โปรแกรม Lisrel student version วิเคราะห์ด้วย
การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่าสถิติ
วัดระดับความสอดคล้อง ตามตารางนี้

ตารางที่ 1 สรุปดัชนีความสอดคล้อง

ดัชนีความสอดคล้อง	ค่าที่ยอมรับว่ามีความสอดคล้อง	อ้างอิง
χ^2 / df	$0.00 < \chi^2 / df \leq 5$	Diamantopolous and Siguaw (2000)
GFI	$0.90 \leq GFI \leq 1.00$	Diamantopolous and Siguaw (2000)
RMSEA	$0.00 \leq RMSEA \leq 0.10$	Diamantopolous and Siguaw (2000)
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	Diamantopolous and Siguaw (2000)
NFI	$0.90 \leq NFI \leq 1.00$	Schumacker and Lomax (2010)
TLI	$0.90 \leq TLI \leq 1.00$	Schumacker and Lomax (2010)
Standardized RMR	< 0.05	Hu and Bentler (1999)

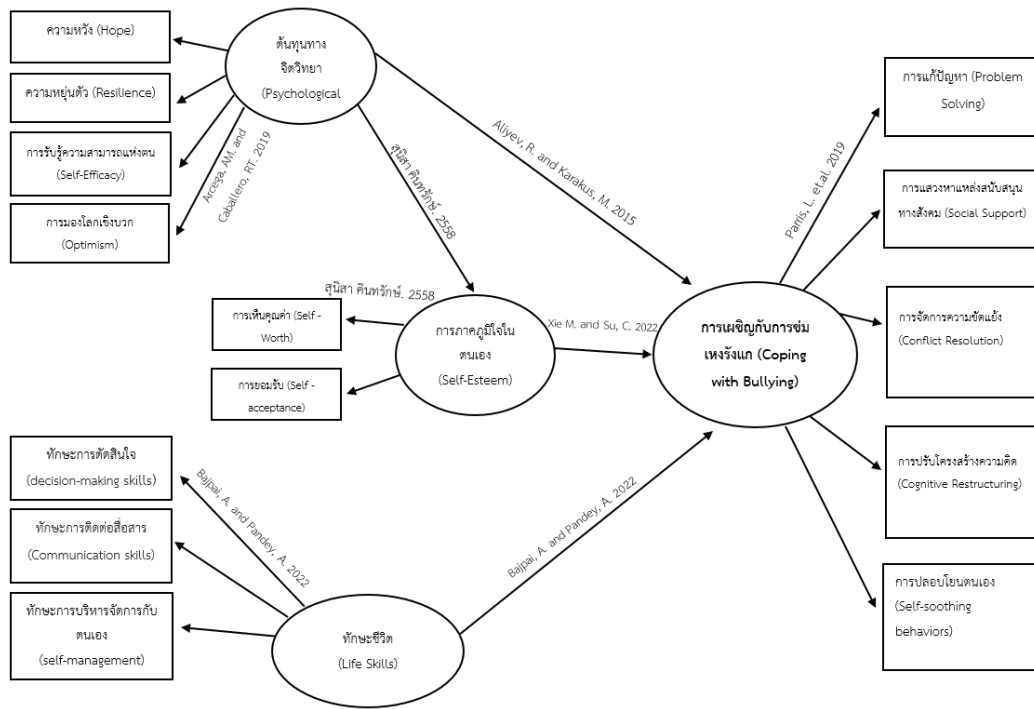
5. การวิเคราะห์เส้นทางเพื่อหาปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งจะใช้เพื่อการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ การกระจาย คะแนนค่าสูงสุด คะแนนค่าต่ำสุด ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ รวมถึง ค่าสถิติในการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัด

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Path analysis) หรือ การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural causal relationship analysis) เพื่อดำเนินการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยทำการศึกษาและพัฒนาขึ้น เทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้ทำการเก็บข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

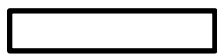
กรอบแนวคิดในการศึกษาการเผชิญกับการข่มเหงรังแกและโมเดลสมมติฐานปัจจัยเชิงเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น

สัญลักษณ์และคำย่อที่ใช้ในโมเดลสมมติฐานการวิจัย

หมายถึง ตัวแปรแฝง

หมายถึง ตัวแปรสังเกต

หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามโดยใช้ลูกศรแสดงทิศทางของอิทธิพล

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1.1 ต้นทุนทางจิตวิทยา (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า PSYCHOLO) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร

- 1) ความหวัง (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Hope)
- 2) ความยืดหยุ่นตัว (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Resilien)
- 3) การรับรู้ความสามารถแห่งตน (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Self-eff)
- 4) การมองโลกเชิงบวก (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Optimism)

1.2 ทักษะชีวิต (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า LIFE_SK) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร

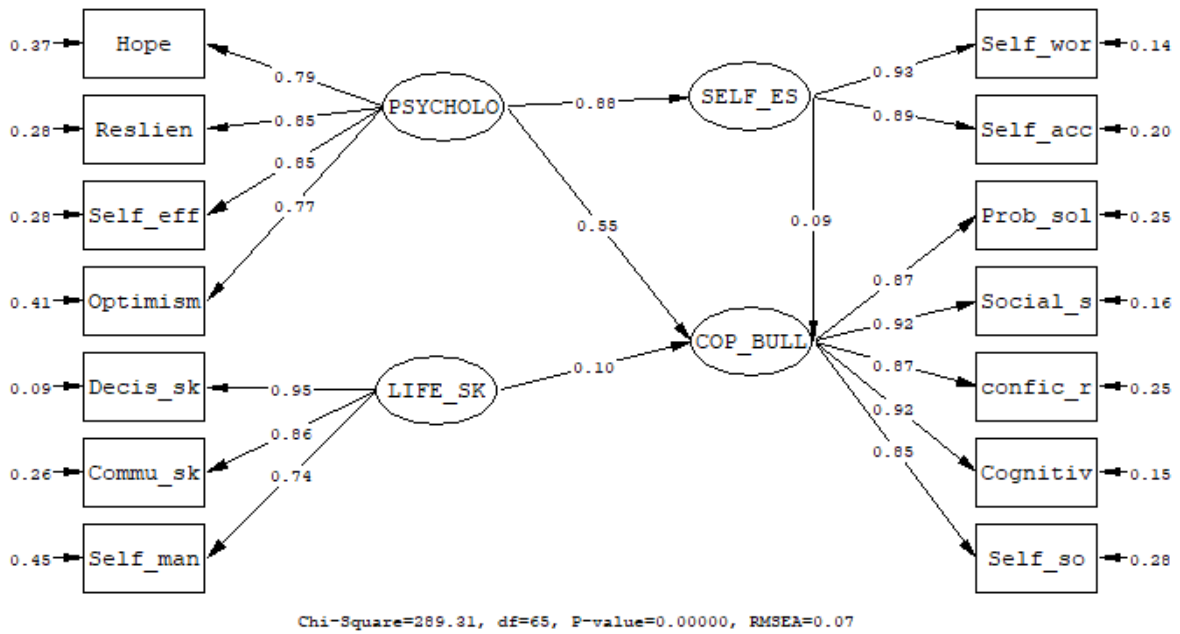
- 1) ทักษะการตัดสินใจ (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Decis_sk)
- 2) ทักษะการสื่อสาร (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Commu_sk)
- 3) ทักษะการบริหารจัดการกับตนเอง (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Self_man)

1.3 ความภาคภูมิใจในตนเอง (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า SELF_ES) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร

- 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Self_wor)
- 2) การยอมรับในตนเอง (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Self_acc)

1.4 การเผชิญกับการข่มเหงรังแก (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า COP_BULL) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร

- 1) การแก้ปัญหา (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Prob_Sol)
- 2) การแสวงหาแหล่งสนับสนุน ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า (Social_s)
- 3) การจัดการความขัดแย้ง (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า confic_r)
- 4) การปรับโครงสร้างความคิด (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Cognitive)
- 5) การปลอบโยนตนเอง (ใช้ตัวย่อแทนในการวิเคราะห์ว่า Self_so) ดังภาพที่ 1

รูปที่ 1 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแปรกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของสมการโครงสร้างผ่านเกณฑ์ที่กำหนดให้ที่สามารถยอมรับตัวแบบสมการโครงสร้างได้ สรุปได้ว่าตัวแบบมีความสอดคล้องและความกลมกลืน (model fit) ของตัวแปรตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ลำดับที่	ค่า	เกณฑ์	ค่า (ปรับสุดท้าย)	ผลการพิจารณา
1	χ^2 / df	$0.00 < \chi^2 / df \leq 5$	4.45	ผ่าน
2	GFI	$0.90 \leq GFI \leq 1.00$	0.92	ผ่าน
3	CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	0.98	ผ่าน
4	NFI	$0.90 \leq NFI \leq 1.00$	0.97	ผ่าน
5	TLI (NNFI)	$0.90 \leq TLI \leq 1.00$	0.96	ผ่าน
6	RMSEA	$0.00 \leq RMSEA \leq 0.10$	0.07	ผ่าน
7	Standardized RMR	< 0.05	0.029	ผ่าน

จากตาราง พบว่า ค่าความสอดคล้องระหว่างสมการโครงสร้างตามสมมติฐานกับสมการโครงสร้าง ภายหลังจากปรับตัวแบบ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า ตามเกณฑ์ทุกค่า ผู้วิจัยจึงได้เลือกตัวแบบสมการโครงสร้างหลังปรับค่าหลังสุดมาใช้ในการสรุปผลการวิเคราะห์ เส้นทาง เมื่อระบุถึงรายละเอียด พบว่า ค่า χ^2 / df เท่ากับ 4.45 เมื่อเทียบกับตามเกณฑ์พิจารณาความ สอดคล้องค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) แสดงว่าโมเดลเชิงสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในระดับ พอใช้ (Diamantopolous and Siguaw, 2000) ค่า GFI เท่ากับ 0.92 เมื่อเทียบกับเกณฑ์พิจารณา ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index: GFI) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.90 – 1.00 แสดงถึง โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Diamantopolous and Siguaw, 2000) ค่า CFI เท่ากับ 0.98 เมื่อเทียบกับเกณฑ์พิจารณา ดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index) พบว่ามีค่า ระหว่าง 0.95 – 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้อง ค่า NFI เท่ากับ 0.97 เมื่อเทียบกับเกณฑ์พิจารณาค่า Normed Fit Index พบว่ามีค่าระหว่าง 0.90 – 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Schumacker and Lomax, 2010) ค่า TLI เท่ากับ 0.96 เมื่อเทียบกับเกณฑ์พิจารณา ดัชนี Tucker – Lewis Index (TLI) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.90 – 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Schumacker and Lomax, 2010) ค่า RMSEA เท่ากับ 0.07 เมื่อเทียบกับเกณฑ์พิจารณา ดัชนีรากที่สอง ของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square error of Approximation) พบว่า 0.00 – 0.10 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Diamantopolous and Siguaw, 2000) และ ค่า RMR เท่ากับ 0.029 เมื่อเทียบกับเกณฑ์พิจารณา ดัชนี รากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root of Mean Square Residual) พบว่า น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hu and Bentler, 1999)

2. ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น ได้ผลการ วิเคราะห์เส้นทางของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุตาม ตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ต้นทุนทาง จิตวิทยา (PSYCHO_O)	ตัวแปรอิสระ	
				ทักษะชีวิต (LIFE_SK)	ความ ภาคภูมิใจใน ตนเอง (SELF_ES)
ความภาคภูมิใจใน ตนเอง(SELF_ES)	0.78	DE	0.88** (22.91)	-	-
		IE	-	-	-

		TE	0.88** (22.91)	-	-
การเผชิญกับการชม เหงรังแก (COP_BULL)	0.30	DE	0.55* (2.35)	0.10 (0.98)	0.09 (0.96)
		IE	0.08 (0.94)	-	-
		TE	0.63** (2.68)	0.10 (0.98)	0.09 (0.96)

หมายเหตุ DE=อิทธิพลทางตรง (Direct Effect), IE=อิทธิพลทางอ้อม(Indirect Effect), TE=อิทธิพล
ภาพรวม (Total Effect), * ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05($p < 0.05$), **ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ.01 ($p < .01$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า

ต้นทุนทางจิตวิทยาส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อ การเผชิญกับการชมเหงรังแก อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ (ขนาดอิทธิพล = 0.55, $t = 2.35$)

ต้นทุนทางจิตวิทยาส่งผลทางตรงต่อความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญ (ขนาดอิทธิพล=
0.88, $t = 22.91$)

ต้นทุนทางจิตวิทยาส่งผลทางอ้อมต่อการเผชิญกับการชมเหงรังแก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
(ขนาดอิทธิพล = 0.08, $t = 0.94$)

ทักษะชีวิตส่งผลทางตรงต่อการเผชิญกับการชมเหงรังแกอย่างไม่มีนัยสำคัญ (ขนาดอิทธิพล=
0.10, $t = 0.98$)

ความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลทางตรงต่อการเผชิญกับการชมเหงรังแกอย่างไม่มีนัยสำคัญ (ขนาด
อิทธิพล = 0.09, $t = 0.96$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าได้ ดังต่อไปนี้

1. จากการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของการเผชิญกับการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการศึกษาพบว่า มีความสอดคล้องและความกลมกลืน (model fit) ของตัวแปรตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเด็จพระศาสตราจารย์ ภัตตาจารย์ และ เดบาสรูตี โกช (Maji, S., Bhattacharya, S. and Ghosh, D., 2016) ที่ได้ทำการศึกษาก่อนหน้าเกี่ยวกับปัญหาทางปัญญาและปัญหาทางสุขภาพจิตของวัยรุ่นผู้ตกเป็นเหยื่อการถูกรังแกจากการช่มเหงรังแกกับวัยรุ่นผู้ที่ไม่ตกเป็นเหยื่อการช่มเหงรังแก ซึ่งมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาสุขภาพจิตและการเผชิญปัญหาของเหยื่อผู้ถูกรังแกการช่มเหงรังแกเทียบกับผู้ที่ไม่ได้ตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกช่มเหงรังแก โดยการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนในช่วงอายุ 10 ถึง 16 ปี ซึ่งผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ถูกรังแกการช่มเหงรังแกมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตเพิ่มขึ้น เช่น ความเครียด อารมณ์ทางด้านลบ ความวิตกกังวล การเกิดภาวะซึมเศร้า ซึ่งแตกต่างจากผู้ที่ไม่ตกเป็นเหยื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ กลยุทธ์ในการเผชิญกับการช่มเหงรังแกของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกช่มเหงรังแกต่ำกว่าผู้ที่ไม่ตกเป็นเหยื่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เช่น การคิดและมองอนาคตที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับปัญหาในแง่ลบ (catastrophizing) การย่ำคิดย่ำทำหามกุ่มกับความคิดที่ไม่ดีเกี่ยวกับตนเองและปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ (Rumination) รวมถึงการกล่าวโทษปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวโทษตนเองและกล่าวโทษปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่สร้างสรรค์ จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ตัวแปรที่เป็นผลมาจากการถูกรังแกช่มเหงรังแกนั้นส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพจิต ที่เกิดขึ้นกับอารมณ์และความคิดของผู้ตกเป็นเหยื่อ ทำให้มีมุมมองต่อตนเองในแง่ลบ มองปัญหาในแง่ลบ มีการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรสังเกตที่ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความคิดเพื่อแก้ปัญหา อารมณ์ความรู้สึกทางบวก ลักษณะทางจิตวิทยาทางบวกของบุคคลที่นำไปสู่การเผชิญปัญหา ต้นทุนทางจิตวิทยา ทักษะชีวิต ตลอดจนความภาคภูมิใจในตนเองจึงมีความสอดคล้องกัน

2. จากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น พบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแกได้รับการส่งผลทางตรงจากต้นทุนทางจิตวิทยา โดยตัวแปรดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเป็นบวกสูงสุด เท่ากับ 0.55 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสมมติฐานที่ว่า การเผชิญกับการช่มเหงรังแกได้รับอิทธิพลทางตรงจากต้นทุนทางจิตวิทยา โดยตัวแปรดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่ส่งผลให้บุคคลสามารถฝ่าฟันอุปสรรคปัญหาที่กำลังเผชิญได้ในหลากหลายรูปแบบ ผ่านการที่บุคคลมีความคิดความเชื่อและอารมณ์ความรู้สึกในเชิงบวก (Ohlin, B., 2017) จากคุณลักษณะข้างต้นเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบจากการช่มเหงรังแก จะพบว่าเกี่ยวข้องกับความคิดความเชื่อและอารมณ์ความรู้สึกทั้งสิ้น ซึ่งจากการศึกษาของ ชาเซีย จันนัต และ อาเยซา ฟารุก (Janet, S. and Farooq, A., 2023) ได้ระบุว่า การช่มเหงรังแกจะส่งผลเกี่ยวเนื่องกับทัศนคติและความ

เข้มแข็งของบุคคล การปล่อยวางความคิดและอารมณ์ทางลบ ($r=77, p<.01$) รวมถึงส่งผลต่อการเกิดอารมณ์
ขันความสุขของคน ($r=71, p<.01$) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับตัวแปรต้นทุนทางจิตวิทยา ด้วย
จะส่งผลให้บุคคลเผชิญกับสถานการณ์ปัญหา ด้วยการมองปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่บวกที่ดี (Optimism) เป็นมุมมอง
มองว่าเป็นโอกาสช่วยในการพัฒนาตนเอง ช่วยให้ปัญหาคลี่คลายได้ ร่วมกับความเชื่อมั่นในความสามารถของ
ตนเอง (Self-Efficacy) ส่งผลให้มองตนเองในแง่ดี สามารถตั้งเป้าหมายการแก้ปัญหาได้เหมาะสมตาม
ความสามารถที่เป็นไปได้ อีกทั้งยังมีแรงบันดาลใจที่เป็นความหวัง (Hope) ที่ช่วยให้บุคคลมีพลังที่จะส่งเสริม
ตนเองให้สามารถเผชิญกับปัญหานั้นได้ และมีความยืดหยุ่นตัว (Resilience) ที่จะช่วยให้บุคคลฟื้นตัวจากการถูก
กระทำหรือความผิดหวังระหว่างเผชิญกับปัญหา (Luthans, F. and Youssef-Morgan, C., 2017) อีกทั้งยัง
สอดคล้องกับ การศึกษาของ อิบราฮิม อับดุลลาตีฟ อิบราฮิม และคณะ (Ibrahim, IA. et al., 2020) ที่ได้
ศึกษาตัวแปรต้นทุนทางจิตวิทยาในหัวข้อ สภาพแวดล้อมในการทำงานพยาบาลและต้นทุนทางจิตวิทยา ที่
ส่งผลถึงการข่มเหงรังแกที่เกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน (Nurses' Work Environment and Psychological
Capital: Predictors of Workplace Bullying) โดยมีจุดประสงค์ในการศึกษาผลกระทบของ
สภาพแวดล้อมการทำงานและต้นทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อการรับรู้เกี่ยวกับการข่มเหงรังแกในที่ทำงาน ในกลุ่ม
ตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพยาบาล ซึ่งจากการศึกษาในส่วนของต้นทุนทางจิตวิทยาพบว่า ตัวแปรดังกล่าวมี
ความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการข่มเหงรังแก โดยรายละเอียดของผลการศึกษาความสัมพันธ์ ปรากฏว่า
ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนทางจิตวิทยากับการข่มเหงรังแกส่วนบุคคล เท่ากับ -0.56 ความสัมพันธ์ระหว่าง
ต้นทุนทางจิตวิทยากับการข่มเหงรังแกในบริบทการทำงาน เท่ากับ -0.39 ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนทาง
จิตวิทยากับการข่มเหงรังแกทางความสัมพันธ์ -0.39 และความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนทางจิตวิทยากับการข่ม
เหงรังแกในสถานที่ทำงาน เท่ากับ -0.51 ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าผลดังกล่าวสะท้อนถึง การที่บุคคลมีต้นทุนทาง
จิตวิทยาในระดับสูงจะสามารถเผชิญกับการข่มเหงรังแกได้ดีขึ้น รวมถึงองค์ประกอบของต้นทุนทางจิตวิทยา
ทั้ง การมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความหวัง และความยืดหยุ่นตัว ล้วนส่งผลต่อการรับมือ
กับการข่มเหงรังแกอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งในการศึกษาคั้งนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดโครงการ
เสริมสร้างต้นทุนทางจิตวิทยาเพื่อลดการตกเป็นเหยื่อของการถูกข่มเหงรังแก

นอกจากนี้ยัง พบว่า ทักษะชีวิต เป็นตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการเผชิญกับการข่มเหงรังแก โดยมี
ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลทางตรงต่อ
การเผชิญกับการข่มเหงรังแก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.09 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในกรณี
ดังกล่าวแม้ว่าจะมีข้อมูลเชิงสมมติฐานที่ระบุถึงอิทธิพลของตัวแปรดังกล่าวว่าส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการ
เผชิญกับการข่มเหงรังแก แต่ด้วยธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมภายในของคน ตามแนวคิด
พื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของแบนดูรา (Bandura) (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต,
2562) ที่ระบุว่า พฤติกรรมของบุคคลนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงแตกต่างได้จากทั้งปัจจัยของสภาพแวดล้อมที่

แตกต่างกัน ปัจจัยของปัญหาที่แตกต่างกัน ปัจจัยทางชีวภาพที่แตกต่างกัน รวมถึงปัจจัยภายในอื่น ๆ มาร่วมด้วย จึงกล่าวได้ว่าด้วย ความแตกต่างของสังคมไทยที่มีความแตกต่างจากข้อมูลเชิงสมมติฐานที่มาจากต่างประเทศ ต่างวัฒนธรรม ต่างสิ่งแวดล้อม รวมถึงกลุ่มเป้าหมายก็มีความแตกต่าง ย่อมมีความแตกต่างของพฤติกรรมเกิดขึ้นได้ อีกทั้งในตัวแปรของความภาคภูมิใจในตนเองยังสอดคล้องกับ การศึกษาของ ยูกิโนะ ไชมอน และคณะ (Saimon, Y. et al., 2022) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของทักษะการเผชิญกับปัญหาในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การช่มเหงรังแกกับความภาคภูมิใจในตนเอง (No moderating effect of coping skills on the association between bullying experience and self-esteem: Results from K-CHILD study) โดยทำการศึกษากับนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในช่วงประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อาศัยอยู่จังหวัดโคจิ ประเทศญี่ปุ่น จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 5,991 คน ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่มเหงรังแกกับความภาคภูมิใจในตนเอง แล้วทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นหลายตัวแปร (Multivariate linear regression) ผลจากการศึกษาพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์การเผชิญปัญหาการช่มเหงรังแก โดยผลการศึกษาให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อของการช่มเหงรังแก กับ การเผชิญกับการช่มเหงรังแก ไม่มีอิทธิพลส่งผลกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ความภาคภูมิใจในตนเอง อีกทั้งยังพบว่า ยิ่งบุคคลถึงช่มเหงรังแกจะยิ่งทำให้การภาคภูมิใจที่มีอยู่ในตัวบุคคลมีแนวโน้มจะลดต่ำลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงสาเหตุ พบว่า ตัวแปรทุกตัวเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแก ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการเผชิญกับการช่มเหงรังแกของวัยรุ่นตอนต้น โดยเน้นที่ต้นทุนทางจิตวิทยาเหมาะสมกับองค์ประกอบของการเผชิญกับการช่มเหงรังแกเนื่องด้วยเป็นตัวแปรที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ

1.2 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงสาเหตุ พบว่า ต้นทุนทางจิตวิทยาเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการเผชิญกับการช่มเหงรังแก ซึ่งการเสริมสร้างพัฒนาสามารถดำเนินการได้ผ่านรูปแบบของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม การจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว โปรแกรมฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายการวิจัยให้ครอบคลุมในช่วงวัยของวัยรุ่นตอนปลาย เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการช่มเหงรังแกในบริบทของสังคมให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกิดขึ้นไปบูรณาการกับเทคนิค วิธีการ สื่อการเรียนรู้ เช่น โปรแกรมการให้คำปรึกษา โมเดลการฝึกอบรม ฯลฯ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของการเผชิญกับการข่มเหง รังแกให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เบญจพร ตันตสูติ. (2562). *เมื่อลูกถูกแก๊ง*. กรุงเทพมหานคร: พราว โฟอท.
- พูลพงษ์ สุขสว่าง. (2556). *โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)*. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สกล วรเจริญศรี. (2559). การข่มเหงรังแก. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/7818/7057>
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2556). *แนวทางการดูแลช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมความรุนแรง*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดินน้ำดู มีเดียพลัส จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2562). มุมสะท้อนการบูลลี่. *มุมมองสิทธิ*. 18 (7).
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2562). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2553). *วัยรุ่นกับความรุนแรง*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิชาการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). สถิตินักเรียนจำแนกตามสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา: <http://www.bopp.go.th/wp-content/uploads/2023/07/DMC661-1.xlsx>
- Aliyev, A. and Karakus M. (2015). The effects of positive psychological capital and negative feelings on students' violence tendency. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 190 (15), 69-76.
- Bajpai, A. and Pandey, A. (2022). Life Skills That Prevent Bullying Behaviour: A Review Along With Future Challenges. *International Journal of Multidisciplinary Educational Research*, 11 (2), 6-13.
- Diamantopoulous, A., and Siguaw, A.D. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. London: Sage Publications.
- Gordon, S. (2023, August 23). *Signs and Effects of Workplace Bullying*. Retrieved from <https://www.verywellmind.com/what-are-the-effects-of-workplace-bullying-460628>
- Hu, L., & Bentler, M. P. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6 (1), 1-55.
- Ibrahim, IA., Osman, ZH. and El-Gilany, AH. (2020). Nurses' Work Environment and Psychological Capital: Predictors of Workplace Bullying. *Egyptian Journal of Health Care*, 11 (3), 92-103.

- Jannat, S. and Farooq, A. (2023). Bullying as Victimization: Coping Strategies as a Survival Mechanism Among Female School Teachers. *Online*. Retrieved from <https://doi.org/10.33182/rr.vx9il.58>
- Luthans, F. and Youssef-Morgan, C. (2017). Psychological Capital: An Evidence-Based Positive Approach. *Online*. Retrieved from <https://www.annualreviews.org/doi/full/10.1146/annurev-orgpsych-032516-113324>
- Maji, S., Bhattacharya, S. and Ghosh, D. (2016). Cognitive Coping and Psychological Problems among Bullied and Non-bullied Adolescents. *Journal of Psychosocial Research*, 11 (2), 389-398.
- Ohlin, B. (2017, 7 Jun). *Psycap 101: Your Guide to Increasing Psychological Capital*. Retrieved from <https://positivepsychology.com/psychological-capital-psycap/>
- Parris, L., Varjas, K., Henrich, C., and Meyers, J. (2011). *Coping with Bullying Scale for Children*. Atlanta, GA: Georgia State University.
- Saimon, Y., Doi, S. and Fujiwara, T. (2022). No moderating effect of coping skills on the association between bullying experience and self-esteem: Results from K-CHILD study. *Online*. Retrieved from <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1004482>
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling* (3rd ed.). New York: Routledge.
- Xie M. and Su, C. (2022). Bullying victimization and depression among left-behind adolescents in China: Mediating role of self-esteem. *Social Behavior and Personality an International Journal*, 50 (4), 1-9.